

Nr 3.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion om utfärdande av entydiga bestämmelser rörande prästs plikt att tillhandagå med upplysningar.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 370 har herr *Johnsson* i Stockholm anhållit, att riksdagen ville hemställa hos Kungl. Maj:t om utfärdandet av entydiga bestämmelser rörande prästs plikt att tillhandagå med upplysningar.

Utskottet. Enligt kungl. stadgan den 8 september 1924 angående vissa offentliga arkiv må arkivs vårdare, då kommun, korporation eller enskild person eller inrättning begär uppgift eller avskrift, som kräver särskild efterforskning eller resa eller i anseende till svårighet att tolka arkivhandling särskilt arbete, tillmötesgå i sådant avseende framställd begäran, i den mån hans tjänstegöromål det medgiva, och äger han, där ej för bestämt fall annorlunda finnes stadgat, att därför uppbära skälig gottgörelse, som, där han sådant fordrar, skall erläggas i förskott. Kan överenskommelse om gottgörelsens belopp ej träffas, bestämmas detta belopp vidkommande kyrkoarkiv av vederbörande domkapitel.

Frågan om pastors rätt till särskild ersättning för sådana upplysningar ur kyrkoböckerna, som närmast kunde betecknas som arkivforskning, har behandlats vid ett sammanträde med kyrkobokföringsinspektörerna år 1949. Därvid utarbetades vissa regler, som dock kunna sägas vara av endast rådgivande karaktär. De lyda på följande sätt:

1. Av myndighet i tjänsten begärd upplysning skall pastor alltid lämna utan särskild ersättning. Då kungl. utrikesdepartementet begär upplysning för att bevaka arvsrätten efter i utlandet avliden svensk person, kan pastor merendels påräkna skälig ersättning, om han tillskriver departementet därom, för så vitt nämligen arv finnes att lyfta.
2. Då enskild person begär upplysning ur kyrkoböckerna under sådana förhållanden, att särskild efterforskning icke erfordras eller är obetydlig, samt upplysningen avser honom själv eller anförvant, hör densamma lämnas utan krav på särskild ersättning.
3. Begär annan än myndighet upplysning om person i annat fall än vad nyss sades, bör pastor noga överväga, om han har rätt att lämna densamma. Har han sådan rätt och är det endast fråga om en enstaka upplysning, bör pastor lämna den utan krav på särskild ersättning.
4. Begäres upplysningar om en hel serie personer, bör pastor kunna begära ersättning med 15—50 öre för varje person, varom upplysning lämnas. Det kan dock ifrågasättas, om icke pastor bör gratis lämna upplysning i sådana fall, då förfrågan uppenbarligen gjorts exempelvis i rent studie- och medicinskt intresse.

5. Då annan än myndighet begär pastors medverkan vid verklig arkiv- eller släktforskning, kan pastor skäligen betinga sig en ersättning av tre kronor för varje påbörjad halvtimme, som arbetet kräver.
6. I de fall, då det kan förutsättas, att det gäller större undersökningar, eller förhållandena eljest förmodas föranleda tvist angående ersättningsbeloppet, bör pastor, samtidigt som han förklarar sig villig att utföra det ifrågasatta arbetet, på förhand söka att med den, som påkallar hans biträde, överenskomma om ersättningens storlek.

Enligt vad utskottet inhämtat förekommer det numera, att upplysningar på sina håll begäras av exempelvis yrkessläktforskare, avbetalningsaffärer, inkassobyråer, gravstensförsäljare o. d. i ganska stor utsträckning.

Utskottet finner för sin del, att pastor visserligen bör utan ersättning lämna uppgifter av icke kommersiell natur, som stå att hämta ur de löpande kyrkoböckerna eller vilka eljest kunna lämnas utan större möda eller tidsförbrukning. Då uppgifterna uppenbarligen avses skola användas i den frågandes yrke eller rörelse, synes däremot särskild ersättning böra utgå.

Enligt till utskottet lämnade upplysningar pläga prästerna-arkivvårdarna regelmässigt utan ersättning lämna uppgifter, som ej kräva närmare efterforskning. Såvitt utskottet har sig bekant har tvist om beloppet av eventuell ersättning ej förekommit i något större antal fall. Emellertid är det uppenbart, att uttrycket särskild efterforskning i den citerade bestämmelsen kan tolkas på olika sätt, men det synes å andra sidan svårt att utforma bestämmelserna så, att de bli fullt entydiga, då det ligger i sakens natur, att gränfall måste uppkomma. Det förefaller emellertid utskottet, som om de ovan angivna rådgivande reglerna, som sammanställts av kyrkobokföringsinspektörerna, kunde tjäna till ledning. Dessa regler sammanställdes 1949 och ha därför endast kort tid kunnat prövas i praktiken. Först sedan ytterligare erfarenhet vunnits kan det bli anledning att överväga, om gällande bestämmelser i arkivstadgan böra förtydligas. Utskottet får därför hemställa,

att motion II: 370 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 mars 1951.

På utskottets vägnar:
PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Gustafsson i Bogla, Nordkvist, Pettersson i Ersbacken, fröken Öberg, herr Ohlsson i Kastlösa, fru Västberg, herrar Hansson i Skegrie, Forsberg*, Braconier, fröken Nygren*, herrar Wedén, Jönsson i Rosshol, fru Svedberg, herrar Nilsson i Svalöv*, Bärk*, fröken Vinge, herrar Bengtsson, Nestrup* och Andersson i Sundsvall.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.